

## Åttonde roten, tomt 21

### *Kvarteret Nålmakaren*

Tjugonde roten 1637–57v

Östra Hamnens östra sida

Tionde roten 1657h–1670

mellan Kronhus- och Sillgatorna

#### *Björn Olofsson hamnfogde och bryggare*

(1630)–1637: 3 mtl, 1638–40: 2 mtl, 1641–44: 3 mtl, änkan 1645, 1647: 1 mtl, 1646: 2 mtl, 1649–52, 1654: 1 mtl, 1653, 1655: 2 mtl

1637 står Björn Olofsson som granne till Anders Bengtsson i Högen i mantalslängden och torde också ha varit det i verkligheten. I 1637 års borgarlängd kallas han bryggare. 1640 efterträder han *Olof Komnings* änka som rotemästare i tjugonde roten och flyttas då till längdens topp. Den 2.8.1637 vände sig Björn Olofsson hamnfogde mot *Jacob Hermansson*, som köpt en holländsk ost i en båt.

Tänkbart är att Björn Olofssons änka ("Kirstin Biörns") gifte om sig med

#### *Erik Botolfsson murmästare*

1648–51: 3 mtl, 1652–55: 2 mtl, 1656–57v \*\*\*XI\*\*\*

1657h: 1, 1658: 2, änkan 1659–60: 1

som tidigare hade varit bosatt 4.34 1637–47. På hans plats i längderna dyker en *Olof Biörnsson* upp 1663–65. Denne Olof Biörnsson torde ha avlidit under den närmaste tiden därefter och bör skiljas från den skeppare Olof Biörnsson, som erhöll burskap 1665. Den här boende Olof Biörns-sons änka *Brita Andersdotter* "insinuerade" i justitiekollegiet den 8.2.1668 sitt barns *Brita Olofsdotters* avvittring 60 rdr arv med sin egendom förpantande därför. Hon skulle träda i äktenskap med *Christen Pedersson*. "Rätten höll henne förmögnare än så", varför hon uppmanades att upp-  
rätta ett inventarium och anteckna gäld och skuld.

*Sven Jonsson (Swart)* 1657h: 4, 1658: 12, 1659–61: 4½, 8.21

1662–63: 4, 1665: 10, 1666: 8, 1667–70–90

1667 skrev grannen Sven Jonsson Swart till magistraten (EIIa:4), att han den 6 augusti s.å. hade försträckt sin grannhustru *Kirstin Biörns* och hennes barn tillhopa 350 d smt (i bakugnslängden ännu 1666) hade därför pantsatt honom sin gård, som nu var "rutin och husen alldeles förfallne". Han begärde värdering av gården. Vid överrätten den 27.6.1667 utsågs till värderingsmän på Sven Jonssons vägnar *Frantz von Ackern* och *Jöran Uttermarck* och på hustru Chirstin Biörns *Mäster Sigfrid Larsson* och *Anders Björnsson*.

1690 sålde Sven Jonsson Swart "hus och gård vid Östra Hamnen mellan sal Petter Hasselbergs änka i norr och Samuel Schutz", som det står i det köparens *handskmakaren Sven Larsson Ahl-mans* långt senare erhållna fastebrev i magistratens registratur den 4.8.1714.

Handskmakaren (ej i burskapslängden) hade tillhandlat sig gården för 150 rdr courant men sedermera själv uppbyggt den.

Någon bouppteckning tycks inte ha företagits eller i varje fall bevarats efter Sven Ahlmans hustru (eller hustrur). Men Sven Larsson handskmakare undertecknar en värdering 1707 (se Gbg bou 1707:481g) Det framgår av den av Lizzie Waern sammanställda volym med uppgifter ur domkyrkoförsamlingens kyrkoräkenskaper, som numera avhjälpes bristen på dödböcker, att hans hustru *Ingeborg Jönsdotter* begravdes i Gustavi 20.1.1706: efter henne köpte Sven Ahlman stolrum i domkyrkan åt sin dotter *Annika* i jan. 1706, norra sidan framför korsgången nr 11. En annan dotter *Maria* fick stolrum på samma plats nummer 8 den 6.6.1698. En icke namngiven dotter till åldermansmäster Sven Ahlman begravdes den 30.8.1723. – 1717 står Sven Ahlman handskmakare utan hustru men med *gesällen Magnus Liedbom* i upphandlings, resp. tjänstehjonslängden. 1730 hade han *gesällen Peter Larsson* och 1732 *gesällen Swen Ranzon*. Handskmakaren bodde kvar i gården åtminstone till 1737. I lönelängderna i Rikets Ständers Arkiv står han 1734 som gammal och orkeslös. Han hade då *gesällen Andreas Cederberg*. Där bodde ”ibm” också sonen *mästaren Jonas Ahlman* (ej i burskapslängden). Sven Larsson Ahlman står ej i den nämnda begravningsboken. Detta beror på att han avled i Okome 90 år gammal 1741 hos sonen *kyrkoherden där Lars Ahlman* (död 17.11.1746), om vilken Skarstedt i Göteborgs stifts herdaminne (sid 395) citerar ett omdöme ”en i livstiden förmögen, from och ljuvlig man”.

Sven Ahlmans flytt till Okome förklarar också, varför gården 8.21 åren 1740–41 kallas ”åldermannen vid skomakareämbetet Casper Schmidts gård”. (Se också 3.13 och 9.24). Den var 1740 öde men 1741 bodde *justeraren Christian Bagge Davidsson* i gården ”gammal och fattig” med pigan *Chirstin Moberg*. Casper Schmidt skrev i en inlaga till magistraten (EIIb:26, 2.12.1741?) om att hans svåger magistern och kyrkoherden i Okome församling Lars Ahlman begärt diskretion för hans hustrus och jungfrus havda möda vid Casper Schmidts svärfaders och Lars Ahlmans fars sjukdom och begravning. Sal svärfadern hade i 2¼ år varit hos Casper Schmidt och intagit mat, dricka, kammare, säng och värme. Arvdelningen borde ske på den ort, där egendomen fanns. Casper Schmidt begärde kvarstad på de medel, som innestod hos svågern *åldermannen vid hattmakareämbetet Ulrich Falkensten* (se 3.64). Just dessa år befann sig Casper Schmidt i svårt ekonomiskt trångmål. Det berättas i en årshandling (EIIb:25, 9.3.1741) att stadsbetjänarna Håkan Modh och Samuel Monier företagit utmätning i Casper Schmidts lösa egendom. De skrev att det var en gammal sak, ”ja, så gammal som själva Exekutionswärket, att den som skall förrätta utmätningar icke blifwer på långt när så välkommen och fägnad, som den där är buden till bröllop. – Exempel härpå är skomakaren Casper Schmitt, som är lijk de små barnen, som gråter och lamenterar, när de blifwa agade men förtiga orsaken, varför de näpsas”. Sedan följer en lång skildring om kontroversen med Casper Schmidt. Casper Schmidt hade styvdottern *jungfru Anna Stina Lohman*.

1745 ägdes gården av *fabrikören Georg Friedrich Singöhl*. Han är okänd och står ej i Christine kyrkbok. 20.8.1720 beviljades anslag till auktion på guldsmeden Fredrik Singöhls här i staden liggande hus och gård. Skönfärgaregesällen (senare fabrikören) Friedrich Singöhl från Borås, född 1734, död 1791, som var son till *Johan Christian Signeul* och *Catarina Pontin* enligt Berg, var för ung för att vara identisk med den som var bosatt i 8.21 1745. Om färgaren: se 10.3, Klädespressaren.

Gården hade 1750 tagits över av *handskmakareålderman Petter Ahlquist*, som fått burskap 25.9.1733 och 1741 ägde 1/2 4.1. Rikets Ständers arkiv (RGK) för 1753 berättar att han hade *gesällerna Carl Östman och Carl Alm* och *läregossarna Erik Pehrsson, Jonas Johnsson och Lars*

*Sachtleben*, alltså en rätt omfattande rörelse. Om honom se Berg (II:1–2, 37). Petter Alquist hade tidigare 1728 inropat *gillesfiskalen Sven Fellings* gård på Ekelundsgatan (se 1.41–42 fram till 1737): den gången erhöll han caution av svågern *Johan Martin Zimmerman* och av *Anders Drake* (se inteckningsbok). Hans dotter *Catharina* var gift *Lars Wessborg*, *Ingrid Helena* var gift med gästgivare *Olof Landtman*. Dottern *Anna Christina*, född 1726, var gift med ostindiefarare *Nils Johansson*.

Efter hustrun *Brita Lundbergs* död (bou 25.7.1758), då boet upptog 2 380 d smt, sålde han samma år hus och tomt här vid Östra Hamnen för 2 000 d smt till

*slaktare Hans Ahlgren*

som hade fått burskap 3.4.1745 och 1759 hade *gesällerna Magnus Ahlgren* och *Anders Wahrenberg* och pigan Kerstin. Hans Ahlgren hade tidigare varit bosatt 9.29, vilken tomt den 29.4.1755 såldes på auktion som ödetomt. 1748 hade han hävdat sin börds- och naborätt till sin moster *Annika Unges* tomt på Köpmangatan, som *handelsmannen Anders Siöberg* hade tillhandlat sig. (Se EIIb 29.1. och 9.3.1748). Att Hans Ahlgrens hustru hette *Barbro Fredriksdotter* framgår av uppbudsprotokollet den 23.5.1757, då *bryggaren Petter Fox* uppbygger en sin granntomt (10.105?) vid Kvarnbergs- eller Klädespressaregatan, som han den 25.9.1755 köpt av Hans Ahlgren och hans hustru. *Barbro Fredriksdotter* bör tidigare varit gift först med *slaktaremästare Jonas Pettersson (Norman)*, (se 9.29), sedan med *slaktare mästare Anders Becker*

1761 var Hans Ahlgren död, ty då skriver hans änka *Barbro (Fredriksdotter) Ahlgren* till magistraten (EIIb:101, 14.4.1761) och rekommenderade gesällen *Anders Wahrenberg* till slaktaremästerskaps vinnande. Han hade tjänat hennes man för gosse i tolv år och som gesäll i åtta år och han hade dessutom rest på sin profession. Han var nu trolovad med hennes sal man slaktareältermannen Hans Ahlgrens samsyster. *Äldermannen Johan Eichler* ansåg, att staden redan hade så många slaktaremästare den kunde tåla men rekommenderade *Wahrenberg* för Uddevalla, Varberg och Kungälv, där man behövde slaktaremästare. Det framgår av Långströms borgarlängd, att *Anders Wahrenberg* aldrig fick burskap som slaktaremästare. När han avled i december 1766 var han lanttullbesökare och bosatt i 6.49 i en gård, som han inköpt från *änkan Helena Henriksdotter*. Han efterlämnade *änkan Karin Håkansdotter Ahlgren*. En köpman *Anders Wahrenberg* fick burskap 6.8.1739.

1760 var Ahlgren kvar i gården men den 9.7 1764 lät *packhusinspektör Petter Spak* uppbygga ett vid norra sidan av staden och Östra Hamnen mellan magister *Schwartzkopfs* hus (8.29) i norr och *madame Hammars* gård å östra (södra?) sidan beläget hus och gård som han tillhandlat sig av slaktareänkan *Barbara Beckers* sterbhusdeltagare *löjtnanten i kungl. artilleriet herr Fredrik Becker kronobefallningsman Carl Magnus Ferling, Anna Christina Ferling, född Norman* samt *slaktaren Lars Norman* och *handelsbetjänt Erik Norman Pettersson* för 6 000 d smt och 200 daler vängåva den 6.5.1764.

Inspektoren vid Stora Sjötullen, packhusinspektoren i Göteborg *Petter Spaak* var född i Uddevalla 1694 (son till *postmästare Elias Spaak* och *Elisabeth Wetterman*). Han var 1733 Gift med en systerdotter till *biskopen Jacob Benzelius*. Den 10.9.1767 testamenterade *Petter Spaak* Åbogården i Lundby by på Hisingen till sin andra hustru (från 18.3.1749) *Ingrid Maria Bagge* (född 15.3.1728, död 11.3.1793, dotter av *handlanden i Uddevalla Fredrik Bagge*, d. 1676, död 1748). Gården var köpt i hans svärmoder *fru Eva Christina Palmcronas* namn (född 18.10.1704, död 11.2.1790).

Petter Spaak avled 2.12.1769 och efterlämnade då fem omyndiga barn, det äldsta 20 år, det yngsta åtta år gammal. Den 19.5.1770 avsade sig *Olof Melin*, som hade flyttat från orten, det förmynderskap han tillsammans med *sockerkonditoren Herman Gieseke* hade för dessa fem barn. Petter Spaaks änka ämnade själv antaga detta halva förmynderskap (EIIb:140, 19.5.1770).

Enligt bouppteckningen den 30.1.1770 efterlämnade Petter Spaak 18 116 d smt, därav hus och gård på Östra Hamngatan mellan magister Schwartzkopf och Lemmike 3.500 daler mm. (Se Berg I:3, 312).

Petter Spaaks änka bodde i gården 1770.

1775–80: *Skräddarålderman (Johan) Georg Printz*. Enligt Göteborgs Auktionskammarers protokoll hade han 1774 (Gbg AK A1:21) givit fullmakt till försäljning av sitt då ägda halva hus och gård på Kyrkogatan (se 3.79). Vid riksdagsmannaval den 9.4.1771 hade skräddareålderman Georg Printz utsetts till riksdagsman. *Michel Grubb, Christian Arfwidsson och Johan Schutz* besvärade sig (EIIb:145, 11.4.1771). 1790 kallas han förre skräddaren Johan Georg Printz. Bou efter Georg Printz upprättades den 17.7.1794.

Den 20.12.1796 anställdes på begäran av skräddarålderman Georg Printz gäldbundna bos kuratorer auktion på dennes avbrända tomt under nummer 21 i åttonde roten belägen vid Östra Hamnen mellan professor Schwartzkopf och handelsman Lemmikes tomter. Ödetomten inropades av *handelsman Magnus Lemmike* för 246 rdr 24 sk. Därefter delar tomt 8.21 historia med 8.22.

*Snickaremästare Nicolaus Hultman* uppbjöd 8.21–22 den 13.11.1797

1800: *Herr B H Santessons söners* hus (uppbud den 19.4.1802 av 8.21–22 av handl Berndt Har- der Santesson m fl)

1807: *Handelsman Sven Peter Malm* (uppbud av 8.21–22 10.11.1806)

### **Senare uppbud av 8.21—8.22**

handelsbolaget Warburg & Co	7.11.1808
assessor P Z Nolleroth	3.2.1812
grosshandlare Johan Wennerberg	5.3.1849